

3. Алексенко Д. М. Актуальность новых подходов в борьбе с терроризмом. Всемирный антикриминальный и антитеррористический форум. Материалы конф. <http://www.waaf.ru/ldd.htm>
4. Барановский В., Наумкин В. Ближний Восток в меняющемся глобальном контексте: ключевые тренды столетнего развития. *Мировая экономика и международные отношения*. 2018. С. 5–19.
5. Amin S. 2011: An Arab Springtime? Monthly Review. Accessed 20 December 2011. URL : <http://monthlyreview.org/commentary/2011-an-arab-springtime>, 2 June 2011.
6. Льюис Б. Что не так? Путь Запада и Ближнего Востока: модернизация и традиционализм / Пер. с англ. М., 2013. 290 с.
7. Аршанинова В. С., Грибан О. Н. Арабо-израильский конфликт в XXI веке: перспективы урегулирования. 2018. URL : <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/9273/2/Arshaninova.pdf>.
8. Dawisha A. Arab Nationalism in the Twentieth Century: from Triumph to Despair. Princeton and Oxford, Princeton University Press, 2016. 359 p.
9. Zehr N.A. The War Against al-Qaeda. Religions, Policy and Counter-Narratives. Washington D.C., Georgetown University Press, 2017. 216 p.
10. Maddy-Weitzman B.A Century of Arab Politics. From the Arab Revolt to the Arab Spring. Boulder, Rowman & Littlefield, 2016. 273 p.

УДК 327.8(510)

«КИТАЙСЬКА МРІЯ» В КОНЦЕПЦІЇ ЛІДЕРСТВА КНР

С. А. Насадюк, І. Г. Паніна

Анотація. У даній статті представлено інформацію про дослідження концепту «китайської мрії» та її реалізацію під час керівництва Сі Цзіньпіня. Автором здійснено аналіз двох концепцій: «американської та китайської мрій», проаналізовано їх основні спільні та відмінні риси. В основу дослідження покладено компаративістський підхід. Було з'ясовано, що концепт «китайської мрії» отримала нове бачення з моменту керівництва теперішнього голови КНР.

Ключові слова: «китайська мрія», «американська мрія», лідерство, концепція.

Упродовж останніх років Китайська Народна Республіка стає все помітнішим гравцем на міжнародній арені: як у політичному й економічному, так і культурному аспектах. У рамках «політики реформ та відкритості», проголошеної на піку економічних реформ в КНР, керівництво країни здійснило значну за масштабом і наслідками модернізацію внутрішніх та зовнішніх аспектів своєї діяльності. Сьогодні ж Китай відіграє ще більшу роль у формуванні порядку денного, а концепт «китайської мрії» багато у чому допоміг державі посісти одне з провідних місць у теперішній системі міжнародних відносин, яка переживає трансформацію.

Мета дослідження полягає у визначенні ролі концепту «китайської мрії» у концепції лідерства Китайської Народної Республіки.

Аналіз досліджень та публікацій свідчить про те, що концепції «китайської мрії» приділили увагу науковці як і вітчизняного, так і зарубіжного походження, наприклад, Jayadeva Ranade [1], Yang Fu [2], Camilla Sørensen [3] та інші. Проте, варто зазначити, що у сучасному глобалізаційному світі, коли нові виклики та загрози вимагають від держав швидкого реагування та гнучкості у політичних рішеннях, «китайська мрія» під час правління Сі Цзіньпіня набувала іншого характеру. Це, своєю чергою, є вагомим підставою для її подальшого дослідження.

У 2012 році на XVIII з'їзді Комуністичної партії Китаю Сі Цзіньпіня було обрано головою партії. З того моменту світ дізнався про концепцію «китайської мрії». Під час своєї промови, пан Сі наголосив на тому, що «китайська мрія» об'єднує китайців на шляху досягнення великого національного відродження. Загалом ця концепція представлена як бачення розвитку Китайської Народної Республіки на наступні десятиліття, а його основною є теза про національне «омолодження» [4]. Під час свого виступу Сі Цзіньпін підкреслив: «У ході реалізації «китайської мрії» слід розвивати дух

Китаю. Це національний дух, в основі якого лежить патріотизм. Це також дух епохи реалізації реформ з прагнення до національного відродження, побудови потужної держави» [5].

Голова Китаю не приховує того, що хоче, щоб його держава займала провідне місце на міжнародній арені, а також модернізувалася, але при цьому зберігала класичні традиції. З одного боку, Сі Цзіньпін, просуваючи ідею «китайської мрії», хоче залишити свій слід в історії так, як і його попередники. З іншого боку, сама концепція є частиною тих зусиль та потуг теперішнього керівництва, які спрямовані на забезпечення внутрішньої стабільності, контролю, легітимності, а також на зайняття ролі провідної держави у світовому співтоваристві.

Концепція «китайська мрія» Сі Цзіньпіня привернула чималу увагу західних ЗМІ. Доволі часто її розглядають у негативній конотації, пояснюючи це тим, що вона може призвести до небезпечних наслідків для міжнародної системи та безпеки в цілому. Домінуючим твердженням є те, що «китайська мрія» – це націоналістична доктрина, де основна увага приділяється відновленню у разі необхідності за допомогою воєнної сили легітимного статусу Китаю як великої держави, його гідності та поваги. Китай нарешті «піднімається на ноги» після «століття приниження», і китайські лідери не дозволять чомусь заважати на їхньому шляху. Деякі навіть розглядають це як мрію про посилення китайського військового домінування у Східному та Південно-Китайському морях і як виклик Китаю американському військово-домінуванню в регіоні [3]. Ці роздуми свідчать про те, що це лише початок і китайська економіка як і військова потуга будуть продовжувати зростати, а вплив Китайської Народної Республіки на міжнародні процеси, які відбуваються у світі, стане значнішим.

До того ж, просуваючи «китайську мрію» на міжнародному рівні як продовження стратегії мирного розвитку Китаю, вона також стає частиною китайської кампанії м'якої сили, а отже, і формує імідж КНР у світі. Для прикладу можна взяти ініціативу «Один пояс, один шлях», яка спрямована на розбудову багатосторонньої співпраці та глобального процвітання. Ця ініціатива потрібна, щоб підкреслити надзвичайно важливу роль КНР у світовому управлінні.

Навіть у теперішніх складних умовах, пандемія COVID-19, яка спричинила певні труднощі у китайському економічному секторі, голова КРН продовжує реалізовувати концепцію «китайської мрії». 4 березня 2020 року на засіданні Постійного комітету Політбюро Сі Цзіньпін заявив, що епідеміологічна ситуація в країні покращилась і, як наслідок, відновилась робота економіки. Він також закликав поглибити міжнародну співпрацю і щоб Китай відіграв роль «відповідальної великої держави» [1].

На сьогодні лише великі держави, такі як КНР і США, можуть мати сформовані концепції у вигляді «мрій». Не кожна країна має необхідні передумови для того, щоб «мріяти». Для цього потрібні сміливі ідеї та рішення, а для здійснення цих «мрій» потрібні сила і впевненість. Без них маленьку країну в тіні великої держави спіткає непроста доля.

Концепції китайської та американської мрії відрізняються: їх визначає історія, культура, економіка та географія. Ці відмінності та їх причини можуть бути зведені до семи пунктів, які визначає US-China Perception Monitor [2].

По-перше, китайська мрія стосується національного процвітання. Мрія Америки – про особистий успіх. У порівнянні з Китайською Народною Республікою, Сполучені Штати Америки мають величезну геополітичну перевагу. Оточені водою з трьох сторін, США легко захищати і важко атакувати. Замість стурбованості у питаннях безпеки, мешканці Сполучених Штатів можуть вільно зосередитися на своїх мріях про багатство. Однак з давніх часів кордони Китаю завжди були в небезпеці. Історичний досвід вказує на те, що міць країни полягає в здатності її людей жити і працювати в мирному середовищі, тому китайська мрія повинна, передусім, надавати пріоритет питанню національної безпеки.

По-друге, метою китайської мрії є національне омолодження, а американської мрії – індивідуальні досягнення. Китай складається з вихідців з етнічної групи «Хань» та

багатьох інших меншин. Разом ці люди складають китайську націю. Натомість чорношкірі люди в США піддаються дискримінації впродовж тривалого часу, а невеликий інцидент може спричинити расовий конфлікт. Америка – багатоетнічна країна, тому там можуть говорити лише про індивідуальні досягнення.

По-третє, китайська мрія повинна бути здійснена китайським народом. Американська мрія може бути здійснена лише за допомогою людських ресурсів інших країн. Поняття «американської мрії» можна знайти ще у періоді до американської конституції. Кожна людина має право на життя, свободу та досягнення щастя. «Американська мрія» підкреслює, що незалежно від того, де ви народилися або який ваш соціальний статус, кожен може покладатися на власну здатність використовувати можливості для досягнення успіху. Для багатьох людей з маленьких європейських країн ці «заповіді» були дуже привабливими та спонукали їх ризикнути поїхати до Америки. Історично склалося так, що США неодноразово використовували робочу силу з інших країн для власного розвитку. З іншого боку, в Китаї живе понад 1,3 млрд людей, і Китай не може розраховувати на залучення сторонніх осіб для розвитку. Ось чому президент Сі заявив, що «китайська мрія вимагає від нас йти китайським шляхом», «китайська мрія вимагає використання китайської енергії», «китайська мрія вимагає використання китайської влади» [2].

По-четверте, китайська мрія говорить про групову злагоду та щастя. Американська мрія – про індивідуальну свободу та щастя.

Із самого початку китайці дуже твердо дотримувались поняття «батьківщина» та ідеї громади. Для китайців щастя – це групові ідеї. Президент Сі використав три спільні ідеї, щоб зобразити джерело китайської мрії: «спільна радість може ожити, спільна радість може здійснити мрії, спільна радість може рухати країну до прогресу» [2]. Західна культура наголошує на індивідуальному прагненні до свободи та щастя.

По-п'яте, китайська мрія має довгу історію. Американська мрія покладається виключно на досвід.

Впевненість у реалізації китайської мрії частково походить з історії. Китайська держава має близько 5000 років історії. Китай був багато разів надзвичайно сильним, будучи найбільш процвітаючою державою у світі. Недавнє зростання популярності імперських історичних драм відображає думки громадськості. Західні країни стурбовані раптовим підйомом Китаю через його історію: Захід вважає, що історично склалося так, що китайці мають можливість стати сильними. Коли президент Сі Цзіньпін сказав фразу, «щоб усвідомити велике омолодження китайської нації», його використання терміну «омолодження» виявило оптимізм і впевненість. Натомість Америка має лише двісті-триста років історії. Будуючи свою націю, Америка спиралася на ресурси інших держав, щоб врешті стати супердержавою. Американська мрія полягає в тому, щоб уникати реальності та уникати викликів.

По-шосте, китайська мрія поєднує в собі мудрість і зусилля кожного. Американська мрія спирається на індивідуалізм. Щоб здійснити «китайську мрію», потрібно використати силу та наполегливу працю кожного. Китайська мрія використовує інтелект та знання кожного і спрямовує їх в одному напрямку; вона спирається на конкретну концепцію сили та мудрості Китаю. Китайська мрія залежить від співпраці всієї нації. Натомість поглянемо на США: окремі досягнення сприяли зміцненню Америки. Китайці можуть робити великі справи, але вони повинні бути єдиними у своїх ідеях.

Наостанок, китайська мрія – про народну славу. Американська мрія – для слави людини. З часів Опіумних війн іноземні держави окупували Китай і змусили китайців страждати. У наш час багато китайців пожертвували своїм життям заради честі та безпеки своєї нації, заради безпеки та щастя людей. Американська мрія підкреслює процвітання та успіх особистості та разом з тим зростання суспільства.

Слід також розуміти, що так само, як змінюється американська мрія, змінюється і китайська. Зі соціальним прогресом надії людей також зміняться, а мрії не залишаться такими, якими були колись.

«Китайська мрія» та «американська мрія» мають не тільки відмінності, але і низку спільних рис, які певним чином можуть вплинути на складну траєкторію руху США і КНР. Ці дві концепції лежать в основі зовнішньої політики держав, вони відображають давні бажання і амбіції обох країн. Сьогодні і Дональд Трамп, і Сі Цзіньпін мають бажання відродити колишню велич своїх держав, тому лідери обох країн відчують, що для цього необхідно вживати рішучих заходів. Однак, в той час як Трамп робить ставку на односторонню політику, засновану на принципі підтримки антагоністичних відносин і протекціонізму, Сі Цзіньпін вирішив зосередити свою увагу на багатосторонній і взаємовигідній політиці.

Зважаючи на вищесказане, можна стверджувати, що Китай, під керівництвом Сі Цзіньпіна, намагається взяти на себе більше міжнародних зобов'язань, долучаючись до формування системи міжнародних відносин і представляючи свої інтереси й шляхи вирішення кризових явищ та конфліктів. Керівництво КНР ніколи не зрадить власним амбіціям, ідеалам та буде просувати свою позицію.

Концепцію «китайської мрії» можна інтерпретувати по-різному, проте факт того, що Китай усвідомлює сучасні проблеми і виклики, а також намагається знайти нові способи їх вирішення чітко свідчить про те, що він упевнено дивиться у майбутнє, а керівництво КНР є стабільним гарантом розвитку. Зробити народ багатим, а державу могутньою – це базис китайської мрії, тоді як стійкий економічний розвиток є основою для того, щоб зробити людей багатими, а країну потужною. Незважаючи на певні виклики з якими стикається сучасний Китай, керівництво чітко дотримується плану і швидко адаптується до теперішніх умов та перешкод на шляху до лідерства.

Аннотация. В данной статье представлена информация об исследовании концепта «китайской мечты» и ее реализацию во время руководства Си Цзиньпина. В основу исследования положен компаративистский подход. Автором проведен анализ двух концепций: «американской и китайской мечты», проанализированы их основные общие и отличительные черты. Было выяснено, что концепт «китайской мечты» получила новое видение с момента руководства нынешнего председателя КНР.

Ключевые слова. «китайская мечта», «американская мечта», лидерство, концепция.

Abstract. This article provides information on the study of the concept of the "Chinese Dream" and its implementation during the leadership of Xi Jinping. The author analyzes two concepts: "American and Chinese dreams", examines their main common and distinctive features. The research is based on the comparative approach. It was found that the concept of the "Chinese Dream" has received a new vision since the leadership of the current chairman of the PRC.

Key words: «Chinese dream», «American dream», leadership, concept.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Jayadeva Ranade. Xi Jinping is striving to achieve the 'China Dream'. – Sunday Guardian Live. March 28, 2020. URL: <https://www.sundayguardianlive.com/opinion/xi-jinping-striving-achieve-china-dream>.
2. Yang Fu. Seven Main Differences Between the China Dream and the American Dream. – US-China Perception Monitor. – April 05, 2018. URL: http://www.uscnpm.com/model_item.html?action=view&table=article&id=15813.
3. Sørensen C. T. N. The Significance of Xi Jinping's "Chinese Dream" for Chinese Foreign Policy: From "Tao Guang Yang Hui" to "Fen Fa You Wei". – Journal of China and International Relations. University of Copenhagen. May 25, 2015. Vol. 3. № 1. URL: https://politicalscience.ku.dk/staff/Academic_staff/?pure=files%2F143278724%2FJCIR_2015_Camilla_T._N._S_ensen.pdf.
4. Що ж таке «Китайська мрія»? – Міжнародне радіо Китаю. – 20.12.2017. URL: <https://cutt.ly/pgw6bBg>.
5. Сі Цзіньпін розповів про «китайську мрію» – головну стратегію майбутнього. Zn.ua. 17.03.2013. URL: https://zn.ua/ukr/WORLD/si-czinpin-rozpoviv-pro-kitaysku-mriyi-golovnu-strategiyu-maybutnogo-118745_.html.